

Fats Jazz Band nesie radostnú energiu

Martin Broniš, spolupracovník Pravdy 15.03.2021 09:00

Pred desiatimi rokmi sa zrodil v hlave vynikajúceho klaviristu a saxofonistu Ladislava Fančoviča nápad na založenie orchestra s hot-jazzovou a swingovou hudbu 30. až 40. rokov minulého storočia. Od nápadu nebolo d'aleko k jeho realizácii a tak vzniklo deväťčlenné teleso, ktoré autenticky interpretuje pôvodné aranžmány tak, ako zneli vo svojej dobe v podaní jazzových legiend, ako bol Louis Armstrong či Benny Goodman. Od americkej jazzovej legendy Thomasa „Fats“ Wallera si orchester prepožičal nielen meno, ale aj snahu o vynikajúce podanie pôvodného zvuku. Členovia Fats Jazz Bandu sú profesionálni slovenskí hudobníci a speváci, ktorí pôsobia v popredných slovenských orchestroch a big bandoch.

So zakladateľom a umeleckým vedúcim orchestra Ladislavom Fančovičom sme sa rozprávali o desiatich rokoch na slovenskej a svetovej scéne a ďalších plánoch.

V polovici januára sa premenilo Kultúrne centrum v Modre na improvizované hudobné štúdio, kde sa nahrával v poradí už siedmy album swingovej formácie Fats Jazz Band. Aké nahrávky bude obsahovať?

Asi najvýznamnejšiu úlohu zohral fakt, že náš orchester v roku 2021 oslávi desať rokov od svojho založenia. Prvý koncert sme mali v júni v roku 2011 a tak som sa rozhodol tohtoročné okrúhle výročie spečatiť novým CD. Dramaturgia pozostáva z toho najlepšieho, čo v našom repertoári je, a

zároveň sme chceli predvíť všetky možné štýly a hudobné nástroje, ktorými sme za tých 10 rokov obohatili náš arzenál. Najbizarnejšími nástrojmi na novom CD sú Hammond organ a čembalo, ktoré v súvislosti so starým jazzom v našich končinách a okolí, pokial' viem, doposiaľ nikto nepoužil. V 30. a 40. rokoch 20. storočia sa tieto nástroje v jazze naozaj občas vyskytovali, preto som sa rozhodol niektoré experimentálne a nesmierne invenčné aranžmány z obdobia raného swingu opäť oživiť.

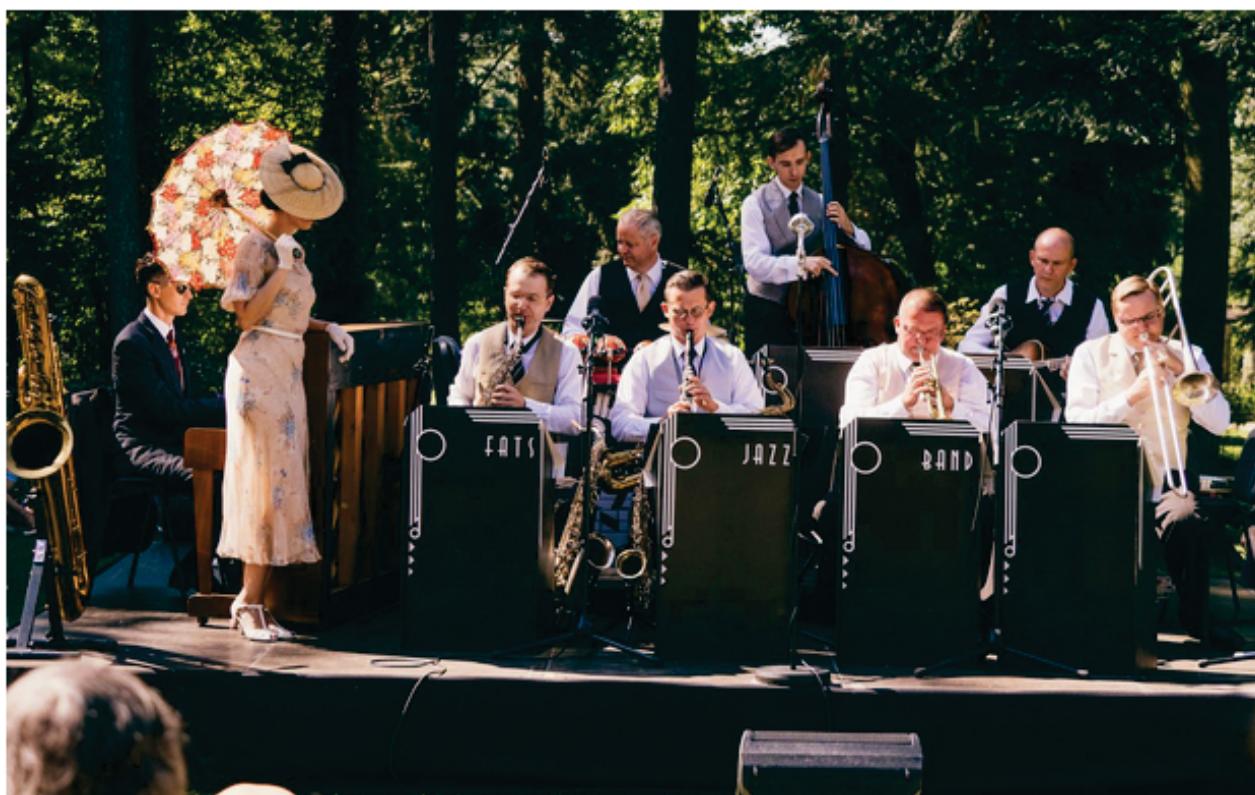
Prvé obsadenie Fats Jazz Bandu, jún 2011.

Autor: Zuzana & Miloš Černý

Na Slovensku a vo svete ste známy skôr ako vynikajúci klavirista, ktorý interpretuje klasickú hudbu 18.-20. storočia. Kedy a najmä ako vznikol nápad založiť jazzovú kapelu?

V čase, keď som končil svoje vysokoškolské štúdiá v Bratislave na VŠMU, som mal veľmi blízko k starému jazzu. Najprv to boli nahrávky jazzových klaviristov tzv. stride piano štýlu, čo je spôsob klavírneho jazzového hrania, ktorý sa vyvinul z ragtimu začiatkom minulého storočia. To bol prvý moment, ktorý ma doviedol k starému jazzu a postupne som sa oboznamoval s literatúrou a nahrávkami z tohto obdobia pre väčšie a menšie orchestre. Táto neutíchajúca túžba hrať starojazzovú hudbu vyvrcholila v roku 2011 založením vlastného orchestra, zameraného hlavne na obdobie raného swingu začiatku 30.rokov minulého storočia. Toto obdobie je pre mňa veľmi inšpiratívne svojou energiou a radosťou, ktorá z hudby ide, napriek tomu, že

doba, v ktorej vznikala, bola veľmi ťažká. Myslím, že hlavným zmyslom a posolstvom zábavného priemyslu tej doby bolo ľudí zabaviť a priviesť na iné myšlienky, aby zabudli na problémy všedných dní. A práve energia, ktorá vás omámi pri počúvaní tejto hudby doslova každou jednou frázou je to, čo ma očarilo už pred mnohými rokmi a čo ma drží stále.

Koncert v botanickej záhrade v Bratislave, august 2020.

Autor: Rudolf Baranovič

Členovia Fats Jazz Bandu sú skvele zladení hudobne, vo vašom podaní znejú autentické aranžmány, hráte na pôvodných nástrojoch z 30. rokov a ste zjednotení aj vizuálne – oblečením, účesmi a doplnkami. Výsledok je pre poslucháča aj diváka veľmi kompaktný. Ako sa vám podarilo nájsť deväť milovníkov swingu a jazzu, vynikajúcich hudobníkov, ktorí pôsobia aj v iných formáciách?

Slovensko je v tomto dosť malé (smiech). Už v čase, keď som zakladal orchester, som poznal snáď všetkých ľudí, ktorí majú k tejto hudbe veľmi blízko. Prvé obsadenie Fats Jazz Bandu bolo teda zložené z priateľov a nadšencov starého jazzu, ktorých som mal okolo seba.

Dodnes si s dojatím spomínam na krásne reakcie mojich vtedy budúcich spoluhráčov po tom, ako som im predstavil moje plány. Samozrejme, obsadenie sa počas rokov mierne menilo, ale základ je stále podobný roku 2011. Aj nástrojové zloženie zostało rovnaké, akurát jednotliví hráči začali rokmi používať viac nástrojov, takže nemáme len klarinet a tenor saxofón, ale už je to aj alt, c melody, barytón alebo bas saxofón, k trombónu pribudol

klapkový trombon (tzv. šroťák), k trumpetete kornet atď. Výsledkom je, že na koncerty nosíme niekedy aj viac ako dvojnásobný počet hudobných nástrojov ako pred desiatimi rokmi.

Fats Jazz Band

Orchester vydał doteraz šest albumov a jednu analógovú dlhohrajúcu platňu a absolvoval mnoho verejných vystúpení.

■ FOTOGALÉRIA

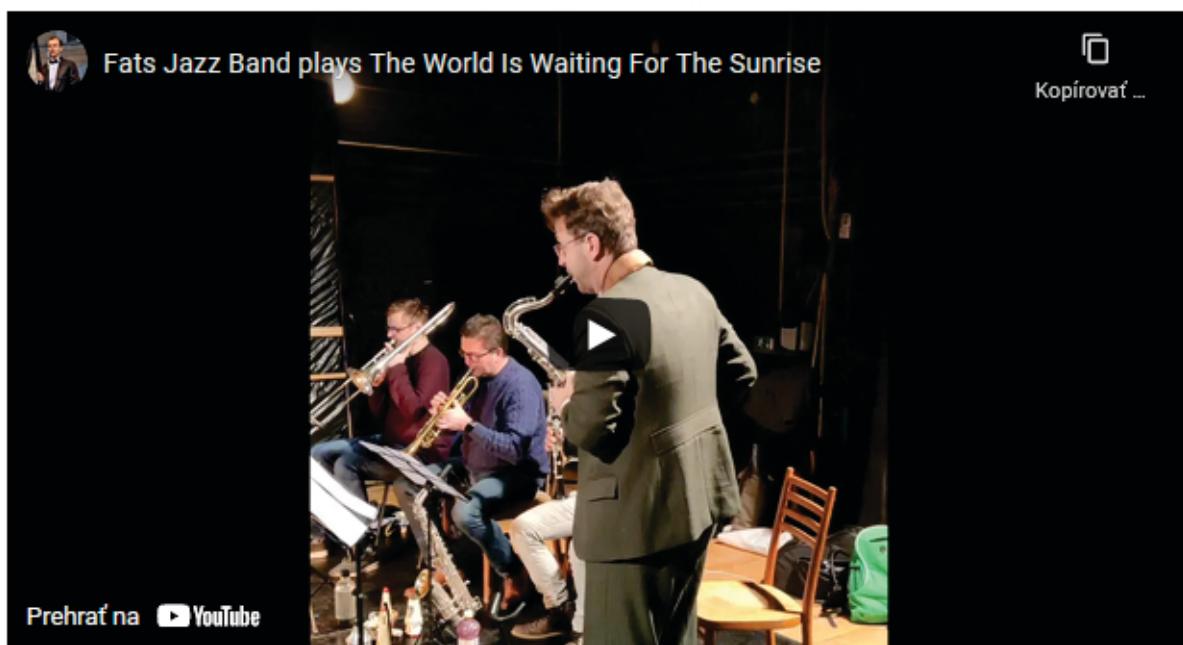

Skladby interpretujete v pôvodnom aranžmáne, čiže získať notový materiál pre vaše skladby možno niekedy pripomína detektívnu prácu, pretože niektoré skladby sa určite ani už zapísané nezachovali...

Všetky skladby, ktoré máme momentálne v repertoári, je ich asi dvesto, prepisujem (transkribujem) zo starých nahrávok, pretože dostať sa k notovému materiálu, z ktorého jazzmani v tom čase hrali, je prakticky nemožné. Nehovoriač o tom, že množstvo aranžmánov z tých čias vznikalo priamo v nahrávacích štúdiách, kde sa stretla partia hudobníkov, dohodla sa schéma piesne, kto mal kedy zahrať sólo. Často samozrejme šlo o hudobníkov, ktorí spolu roky hrávali, a každý presne vedel, aká je jeho úloha a čo kde a ako zahrať. Pieseň sa naskúšala a išlo sa nahrávať. A žiadne noty sa z takýchto nahrávaní pravdepodobne nezachovali. Čaravné je na tom to, že pri pozornom počúvaní zistíte, že nie vždy im vyšlo všetko, na čom sa dohodli počas skúšania, ale kedže sa v tých časoch nedalo strihať a opravovať, počúvame dnes staré šelakové platne aj s nádhernými chybami krásy, ktoré tej hudbe dávajú snáď ešte väčšie čaro.

Ja mam výhodu v tom, že ked' rekonštruujem aranžmán po hudobníkoch spred 80 alebo 100 rokov, môžem ho uviesť do dokonalosti a drobné nepresnosti, ako napr. rozchádzajúci sa bas v klavíri a kontrabase, občasný mierny chaos v harmónii (gitara + klavír) alebo vedenie hlasov v dychových sekciách, opraviť.

Ale niekedy je to naozaj priam detektívna práca, pretože nahrávky sú technicky veľmi nekvalitné. Množstvo frekvencií vtedajšia technika nemohla zaznamenať, a tak ich len círite niekde v pozadí a začnú sa vynárať až po desiatkach minút počúvania konkrétneho miesta.

Fats Jazz Band: The World Is Waiting For The Sunrise (z nahrávania nového CD)

Za dekádu svojej existencie ste doteraz vydali šest' albumov a jednu analógovú dlhohrajúcu platňu. Ak to premeníme na drobné, štatisticky ste takmer každý rok vydali jeden album. Počítali ste už na začiatku s vydávaním CD, alebo ste pôvodne plánovali len koncertné vystúpenia?

Nápad s nahraním CD prišiel asi po dvoch rokoch, kedy sme si povedali, že už je asi čas niečo z toho, čo robíme, zachytiť na CD nosič, aby sme mali zaznamenané, ako sme hrali v tom ktorom období. Ďalšie CD sme nahrávali v intervale cca 2 roky.

V roku 2018 som dostal ponuku urobiť projekt s názvom Swingin' Organ a pri tejto príležitosti som zaranžoval a zrekonštruoval nahrávky Fats Wallera s jeho jazzovým ansámblom, kde Waller hral na písťalovom organe, čo bol veľmi novátorský počin v rámci jazzovej hudby. Keďže zaranžovať a naštudovať tento repertoár (cca 20 skladieb) nás stalo veľa úsilia a času, povedali sme si, že by sme tento organový program mali aj nahrať.

V roku 2019 sa nám podarilo konečne zrealizovať nahratie vianočného CD s názvom Swingin' Christmas, kde hráme aj známe americké vianočné šlágre, ale aj rekonštrukcie britských nahrávok z 30. rokov. Na CD sa nachádzajú aj krásne české piesne so zimnou, vianočnou atmosférou. Najviac sa teším z

toho, že sa mi podarilo nájsť nádherné vianočné piesne, ktoré v našich končinách nikto nepozná, úplne zapadli prachom.

Z photosession na CD That old feeling ,máj 2014.

Autor: Tatiana Hečková

Spomínali ste album s názvom Swingin' Organ, kde ste prvýkrát predstavili píšťalový organ v jazze. Teraz Modre nahrávate po prvýkrát s čembalom a elektrickým organom Hammond, ktorý ako nástroj popularizovali aj Genesis, Deep Purple, či Led Zeppelin a na Slovensku (resp. v Československu) legendárne Collegium Musicum s Mariánom Vargom, preňho sa stali hammondy poznávacím prvkom. Odkedy patrili hammondy k jazzovej a swingovej hudbe?

Myslím, že organ Hammond uchvátil hudobníkov hned' od začiatku, jeho prvý patent pochádza z roku 1934. A hned', ako ho uviedli na trh model A, čo bol jeho prvý model a ani zdľavek nie taký sofistikovaný ako jeho neskôrší nástupca, najmä model B3, ktorý sa používal v 60. a 70. rokoch a je asi najlegendárnejší model Hammond organu. Prvá idea pri konštruovaní organu bolo vytvorenie ekonomickej únosnej alternatívy za klasický píšťalový organ, ktorý by sa navyše dal relatívne ľahko prenášať. Takže sa spočiatku objavoval najmä v kostoloch a neskôr aj v nahrávacích štúdiach.

Niekteré z jeho prvých nahrávok z druhej polovice 30. rokov, kde na hammonde hrá Fats Waller alebo niektorí ďalší klaviristi tej éry, vznikli vlastne úplnou náhodou. Je fascinujúce počúvať, ako sa s týmto úplne novým nástrojom vysporiadal Fats Waller. Predpokladám, že úplnou náhodou naň

narazil v nahrávacom štúdiu, a Hammond mu musel učarovať škálou úplne nových farieb. Napríklad crescendo pedál, ktorým sa reguluje intenzita zvuku Fats používal veľmi expresívne, z čoho je evidentné, že ako organista si vychutnával fakt, že crescendo pedál na Hammonde funguje oveľa pružnejšie ako na klasickom písťalovom organe. Na elektrickom organe sa mu podarilo vytvoriť úplne novátorskú zvukovú estetiku, využil, naozaj všetky jeho farebné, dynamické a artikulačné prednosti.

Fats Jazz Band: Sax-O-Phun by Rudy Wiedoeft (z nahrávania nového CD)

Na už spomínanom CD Swingin' Christmas z roku 2019 s klasikou ako White Christmas a Jingle Bells nájdeme aj dve české piesne „Jen tisťe padá sníh“, ktorý pôvodne naspevala Jiřina Salačová v roku 1946 a skladbu „Jako loňský sníh,“ pôvodne nahranú Arnoštom Kafkom v roku 1941 s orchestrom Karla Vlacha. Vo vašom repertoári nájdeme ale aj skladby z obdobia prvej Československej republiky. Hráte napríklad slovenské foxtroty a tangá, ktoré preslávil František Krištof Veselý alebo nestarnúce české filmové melódie. Ako si vyberáte skladby v tomto prípade, musíte navštíviť hudobné archívy alebo to funguje tiež z odposluchu zo starých filmov?

Väčšinou to funguje aj v tomto prípade z odposluchu zo starých nahrávok, či už CD alebo v niektorých prípadoch starých šelakov a výber repertoáru prebieha dvoma spôsobmi. Niektoré niečo počujem, napríklad v nejakom starom filme alebo v internetových rádiach, čo sa mi páči a poviem si, je to skvelá pesnička a mohli by sme ju hrať, ak je vhodná pre naše nástrojové obsadenie, zaranžujem ju. A potom sú prípady, kedy chceme hrať určitý

konkrétny jazzový štandard, vtedy sa snažím nájsť všetky verzie, ktoré sa v 30. – 40. rokoch nahrali. Zistím, ktoré z nich sú kompatibilné s našim obsadením, a vyberiem tú, ktorá ma najviac osloví.

Hráte doma aj v zahraničí, v Česku, Rakúsku, Maďarsku, Poľsku, Nemecku, Dánsku, Francúzsku, Gruzínsku, Chorvátsku či Taliansku. Aký je vokus divákov, reagujú Slováci alebo Česi na vybrané kusy inak, musíte prispôsobovať dramaturgiu?

Dramaturgiu špeciálne neprispôsobujeme konkrétnej krajine a dokonca, paradoxne, nám jeden fanúšik z Austrálie písal, že videl a počul náš adventný koncert na RTVS 2 a najviac sa mu páčila slovenská pieseň, z ktorej sice nerozumel ani slovo, ale učarovala mu energia, ktorá z hudby vyžarovala. Čiže dost' často je pre zahraničných poslucháčov veľmi exotické počuť práve slovenské či české piesne, kde sice nerozumejú textu, ale je to pre nich úplne nový druh hudobného zážitku.

Ak by sme mali spomenúť niektoré veľké mená zlatého obdobia swingu, asi by to boli najmä legendy ako Louis Armstrong, Billie Holiday, Ella Fitzgerald, či Benny Goodman. Od americkej jazzovej legendy Thomasa „Fatsa“ Wallera ste si dokonca prepožičali meno.

Áno, hudba Fats Wallera bola jedným zo základných kameňov nášho repertoáru. Prvých dvadsať či tridsať piesní, ktoré som aranžoval na začiatku, boli práve rekonštrukcie jeho aranžmánov a nahrávok. Postupne sa nás repertoár začal rozširovať, aj o slovenské a české piesne, čo je často problém. Väčšinu jazzových tanečných piesní z 30. – 40. rokov sa u nás nahrávali veľké tanečné orchestre, takže komorných nahrávok v tanečnej jazzovej hudbe je veľmi málo. O to viac sa teším, ked' sa mi občas podarí nejakú objaviť. Takto to bolo aj v prípadne piesne „To svoje srdce vrelé“, ktorá je sice neskoršieho dátá výroby, zhruba z polovice 40. rokov, ale je naozaj krásna a dala sa zaranžovať aj na naše malé obsadenie. Momentálne jadrom nášho repertoáru nie je len Fats Waller, ale aj aranžmány množstva ďalších jazzových velikánov obdobia rokov 1920 – 1950.

Spomínali ste, že váš streamovaný adventný koncert sledoval dokonca fanúšik z Austrálie...

Áno, toto sú veci, ktoré vždy potesia. Napísal nám veľmi dlhý email, všimol si všetky štýlové záležitosti od oblečenia až po používanie historických nástrojov a ocenil aj to, že v improvizovaných sólach nepoužívame moderné prvky. Čo je často veľkým kameňom úrazu pre všetkých, ktorí sa snažia hrať

starý jazz a hrajú ho bez striktných aranžmánov. Hranica, kedy sa to môže preklopiť do niečoho, čo sa do starého jazzu nechodi, je naozaj veľmi tenká. Riziko sa zvyšuje v prípadoch, keď sa hudobníci venujú aj iným, modernejším jazzovým štýlom. Myslím, že lepšia cesta je držať sa pôvodných zapísaných aranžmánov a stiahnutých sól najväčších jazzových sólistov svojej doby, kde je záruka, že sólo bude perfektné po každej stránke, akurát ho treba perfektne a presvedčivo zahrať.

Happy Birthday Fats Jazz Band! (z nahrávania nového CD)

Čím sa stal jazz a swing nadčasovým? Krásnymi melódiami, harmóniou, alebo je to skôr retro nostalgia za časmi dávno minulými?

Ako som vravel, pre mňa je to predovšetkým neskutočná energia, ktorou je táto hudba nabitá. Jej náladou, šarmom, vtipom, pozitivizmom a optimizmom. To je, myslím si, aj dôvod, prečo sú rovnako z tejto hudby nadšení poslucháči našich koncertov, či už majú dvadsať, päťdesiat alebo sedemdesiat rokov. Na naše tančiarne, kde sa tancujú pôvodné dobové tance z 30.- 40. rokov, chodia v posledných rokoch najmä mladí ľudia. Je úžasné, že ich táto hudba a jej energia príťahuje stále viac.